

Saate

4.2.2021

VN/2841/2021
VN/2841/2021-YM-1

Jakelussa mainitut

Viranomaiselle tehtävät tietopyynnot ja jätetietojen julkisuus

Ohessa tiedoksi ja käyttöönne ympäristöministeriön laatima muistio, jossa tarkastellaan tietopyyntöihin liittyvää sääntelyä ja tuodaan esille keskeisiä näkökulmia, jotka liittyvät jätetietojen julkisuuteen liittyvään arviointiin.

Muistio on päivitetty versio 11.5.2016 päivätystä jätetietojen julkisuutta koskevasta muistiosta. Julkisuuslain (621/1999) säännöksiä on ajantasaistettu voimassa olevan sääntelyn mukaiseksi ja jätetietojen julkisuuden arviointiin liittyvää sisältöä on tarkastettu. Lisäksi muistiossa on kiinnitetty huomiota ympäristötiedon julkisuutta ja liikesalaisuuksien suojaa rajoittavan erityissääntelyn väliseen suhteeseen.

Ystävällisin terveisin,

Laura Siili-Hakkarainen
Hallitussihteeri
Ympäristönsuojeluosasto

Liitteet Muistio: Viranomaiselle tehtävät tietopyynnot ja jätetietojen julkisuus

Jakelu ELY-keskukset, aluehallintovirastot, Suomen ympäristökeskus

Tiedoksi ELY-keskusten ympäristövastuualueiden johtajat, aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueiden johtajat, valvontapäälliköt, Sinikka Koikkalainen, Taru Komulainen, Tarja Anttila, Kirsi Merilehto

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo@ym.fi

4.2.2021

VN/2841/2021-YM-1

Viranomaiselle tehtävät tietopyynnot ja jätetietojen julkisuus

Johdanto

Tässä muistiossa käsitellään viranomaisille tehtäviin tietopyyntöihin liittyvää sääntelyä sekä tuodaan esille keskeisiä näkökulmia, jotka ovat olennaisia jätetietojen julkisuuteen liittyvässä arvioinnissa. Muistio on päivitetty versio 11.5.2016 laaditusta jätetietojen julkisuutta koskevasta muistiosta. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) eli julkisuuslain säännöksiä on ajantasaistettu voimassa olevan sääntelyn mukaiseksi ja jätetietojen julkisuuden arviointiin liittyvää sisältöä on tarkistettu. Lisäksi muistiossa on kiinnitetty huomiota ympäristötiedon julkisuutta ja liikesalaisuuksien suojaa rajoittavan erityissääntelyn väliseen suhteeseen.

Ympäristöministeriöllä ei ole toimivaltaa antaa alaiselleen hallinnolle suoria määräyksiä tai oikeudellisesti sitovia ohjeita julkisuuslain soveltamiseen liittyvässä asiassa. Julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvat tilanteet tulee arvioida ja ratkaista aina tapauskohtaisesti.

Asiakirjojen julkisuus on pääsääntö – salassapito poikkeus

Yleinen oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjoista on määritelty perusoikeutena Suomen perustuslain (731/1999) 12 §:n 2 momentissa. Säännös perustuu julkisuusperiaatteeseen, jonka mukaan viranomaisen asiakirjat ja niissä olevat tiedot ovat yleensä julkisia. Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta ja muusta tallenteesta, ellei sen julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Asiakirjalla tarkoitetaan paperisen asiakirjan lisäksi myös viranomaisille sähköisessä muodossa toimitettuja tietoja.

Julkisuuden rajoittaminen on perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan mahdollista vain säätämällä siitä erikseen lailla välttämättömien syiden vuoksi. Vastaavasti viranomainen voi kieltäytyä antamasta tietoa asiakirjasta ainoastaan sillä perusteella, että tiedon julkisuuteen kohdistuu välttämättömien syiden vuoksi lailla säädetty nimenomainen rajoitus. Keskeiset säännökset asiakirjajulkisuudesta ja siihen kohdistuvien rajoitusten perusteista sisältyvät julkisuuslakiin. Julkisuuslaki sisältää säännökset myös asiakirjojen osajulkisuudesta, jonka mukaan viranomaisen on annettava tietoa asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

Julkisuuslain soveltaminen edellyttää tapauskohtaista arviointia

Viranomaisen tulee ratkaista saamansa tietopyynnot julkisuuslakia ja oman toimialansa erityislainsäädäntöä soveltaen. Julkisuuslaki perustuu viranomaisten erillisyyden periaatteeseen, mikä tarkoittaa sitä, että viranomaiset ovat lakia soveltaessaan itsenäisiä.

Julkisuuslain salassapitosäännökset ovat asiakirjakohtaisia, eivät asiakohtaisia. Näin ollen salassapito on ratkaistava aina tapauskohtaisesti. Viranomainen ei voi omasta aloitteestaan tai tiedonhaltijan esittämän vaatimuksen perusteella tehdä erillistä päätöstä, jonka mukaan sillä olevaan asiakirjaan sisältyvä tieto on salassa pidettävää tietoa. Kysymys asiakirjan ja siihen sisältyvän tiedon julkisuudesta ratkaistaan tarvittaessa vasta, jos tietoa siitä pyydetään (KHO:2012:58).

Toisaalta viranomaisen tulee kuitenkin pitää esimerkiksi liikesalaisuus salassa oman objektiivisen arvionsa perusteella. Tällä tarkoitetaan muun muassa sitä, että salassapitotarve huomioidaan jo asiakirjan saapuessa viranomaiselle, koska muutoin asiakirjaa ei suojata riittävästi esimerkiksi asianhallintajärjestelmässä (salassapitomerkintä, käyttöoikeuksien rajaaminen jne.).

Vahinkoedellytys ja perusteluvelvollisuus

Viranomaisen asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Julkisuuslain 24 §:ssä määritellään keskeiset salassapitoperusteet. Julkisuuslaissa määriteltyjen salassapitoperusteiden merkitys ja laajuus julkisuuden rajoituksena vaihtelevat. Salassapitoa ja aiheutuvaa vahinkoa arvioidaan eri tavalla riippuen siitä, mitä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohtaa sovelletaan.

Salassapitoperustetta on sovellettava ja tulkittava suppeasti. Asiakirjan ja tiedon antamista koskeva päätösvalta kuuluu viranomaiselle, jonka hallussa asiakirja tai pyydetty tieto on. Viranomaisen edellytetään arvioivan asiakirjakohtaisesti tiedon antamisesta aiheutuvaa haittaa (vahinkoedellytys). Merkittävään osaan salassapitosäännöksistä sisältyy niin sanottu vahinkoedellytyslauseke. Lausekkeiden muotoilussa on käytetty kahta erilaista tapaa. Toisen mukaan asiakirja on salassa pidettävä, jos tiedon antamisesta aiheutuu haittaa suojeltaville eduille. Tällainen muotoilu merkitsee olettamaa asiakirjan julkisuudesta. Jos vahinkoedellytyslauseke sen sijaan edellyttää olevan ilmeistä, ettei tiedon antamisesta aiheudu haittaa suojeltaville eduille, olettamana on asiakirjan salassapito.

Salassapidon ulottuvuus on ilmaistu laissa erilaisin keinoin. Julkisuuslain 17 § 2 momenttiin sisältyy tulkintaa ohjaava yleissäännös, jossa kiinnitetään huomiota salassapitosäännösten erilaiseen muotoiluun. Kyseisen momentin mukaan asiakirjasalaisuutta koskevia säännöksiä sovellettaessa on otettava huomioon, onko asiakirjan salassapitovelvollisuus riippumaton asiakirjan antamisesta johtuvista tapauskohtaisista vaikutuksista (vahinkoedellytyslausekkeeton salassapitosäännös), määräytykö julkisuus asiakirjan antamisesta johtuvien haitallisten vaikutusten perusteella (julkisuusolettamaan perustuva salassapitosäännös) vai edellyttääkö julkisuus sitä, ettei tiedon antamisesta ilmeisesti aiheudu haitallisia vaikutuksia (salassapitoolettamaan perustuva salassapitosäännös). Ehdottomien salassapitoperusteiden kohdalla salassapitovelvollisuus on riippumaton tiedon antamisesta johtuvista tapauskohtaisista vaikutuksista.

Viranomaisella on perusteluvelvollisuus tietojen salassapidosta. Asiakirjojen julkisuutta koskevan päätöksenteon tueksi viranomaisen voi olla tarkoituksenmukaista kuulla ja ottaa arvioinnissaan huomioon tiedonhaltijan, kuten toiminnanharjoittajan, salassapitotahto sekä toiminnanharjoittajan tiedon antamisen vaikutuksista esittämät selvitykset. Käytännössä toiminnanharjoittajan esittämällä selvityksellä voi olla keskeinen merkitys arvioinnissa. Vaikka julkisuuslaki ei edellytä tiedonhaltijan salassapitotahdon selvittämistä, hyvän hallinnon periaatteet voivat kuitenkin sitä edellyttää. Hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Viranomaisen tehtävänä on arvioida objektiivisesti esitettyjä salassapitoperusteita ja salassapitointressiä kokonaisuutena. (ks. HE 30/1998 ja HE 49/2018)¹

¹ Ratkaisussa KHO:2017:82 on todettu, että hallintoviranomaisen asiakirjapyynnön johdosta tekemässä julkisuuslain säännöksiin perustuvassa julkisuusarvioinnissa oli lähtökohtana arvioinnin asiakirja- ja tietokohtaisuus sekä se, että julkisuuden rajoituksia ei julkisuusperiaatteen tarkoitus huomioon ottaen tullut tulkita laventavasti. Yrityksen salassapitotahdolla ja esittämällä selvityksellä ei ollut ratkaisevaa asemaa arvioitaessa sitä, sisältääkö pyydetty asiakirja liikesalaisuuksia, vaan salassapidon perusteita oli arvioitava objektiivisesti.

Ratkaisussa KHO:8.6.2017/2758 todetaan, että salassapidon perusteita on toiminnanharjoittajan liikesalaisuuksinaan pitämien tietojen osalta arvioitava objektiivisesti. Vaikka toiminnanharjoittajan salassapitotahdolla ja salassapitointresseistään esittämällä ei ole sellaisenaan tässä suhteessa ratkaisevaa asemaa, sen esittämä selvitys on otettava huomioon arvioitaessa asiakirjan julkisuutta ja salassapitoa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 tai 20 kohdan perusteella.

Salassapito liikesalaisuuden tai toiminnanharjoittajalle aiheutuvan taloudellisen vahingon perusteella

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta. Myös muu yksityistä elinkeinotoimintaa koskeva tieto on pidettävä salassa, jos tiedon antaminen aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan sanamuotoa on päivitetty lain muutoksella (604/2018), jolla liike- ja ammattisalaisuus -käsite yhdenmukaistettiin liikesalaisuuslaissa (595/2018) käytetyn käsitteen kanssa. Liikesalaisuudella tarkoitetaan liikesalaisuuslain 2 §:n sisältämän määritelmän mukaan tietoa, joka ei ole tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettu tai helposti selville saatavissa, ja jolla on tämän ominaisuuden vuoksi taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa. Lisäksi liikesalaisuuden suoja edellyttää, että tällaisen tiedon laillinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin sen suojaamiseksi. Muutoksella ei muutettu julkisuuslain mukaisen liike- tai ammattisalaisuuden sisältöä. Liikesalaisuuden määritelmä kattaa myös ammattisalaisuuden (HE 49/2018 vp).

Alkuperäisessä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa ei tarkemmin määritellyt liike- tai ammattisalaisuutta. Julkisuuslain esitöiden (HE 30/1998 vp) mukaan tunnusomaista liike- tai ammattisalaisuudelle on, että tällaiset tiedot sisältävät elinkeinotoimintaa koskevaa tietoa, kuten tuotteiden valmistusmenetelmiä, tuotekehittelyä, teknisiä ja kaupallisia tietoja, yrityksen hallintoa ja taloutta sekä toimintastrategiaa koskevia tietoja.

Liikesalaisuudeksi katsottavaa tietoa ei ole yleisesti tunnettu tieto tai tieto, joka on hankittavissa julkisista lähteistä (esimerkiksi ympäristölupa), samoin kuin niitä yhdistelemällä saatu tieto. Salassapidon edellytyksenä on siis se, että tieto ei ole julkisesti saatavilla muista lähteistä.²

Julkisuuslain esitöiden mukaan liikesalaisuudella tarkoitetaan yleensä taloudellisuonteisia, lähinnä kaupankäynnin alaan kuuluvia yrityksen salaisuuksia. Liikesalaisuuteen sisältyy myös yrityskokemusten eli ns. "know-how'n" suoja. Tämä on kokemukseen perustuvaa taitoa tiedon hyväksikäytössä. Julkisuuslain esitöiden mukaan ammattisalaisuudella tarkoitetaan enemmän taidollisia salaisuuksia. Liikesalaisuudet ovat aiempaa liike- ja ammattisalaisuuksia koskevaa sääntelyä vastaavalla tavalla salassa pidettäviä ilman lisäedellytyksiä (ehdoton salassapitoperuste).

Salassa pidettäviä ovat myös sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityistä elinkeinotoimintaa koskevista seikoista, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi konkreettista taloudellista vahinkoa. Salassapitovelvollisuus väistyy kuitenkin silloin, kun kysymys on kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista. Siten salassa pidettäviä eivät ole esimerkiksi elinkeinonharjoittajan toiminnan ympäristövaikutuksia koskevat tiedot.

Jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, joka sisältää tietoja ympäristöstä, tai ympäristöä koskevaa tietoa tällaisesta asiakirjasta, viranomaisen on otettava päätöksenteossaan huomioon julkisuuslain soveltamisen ohella ympäristötiedon julkisuutta ja liikesalaisuuden suojaa koskeva erityissääntely EU-lainsäädännössä sekä unionin oikeuden tulkintavaikutus. Viranomaisen ei siten voi kieltäytyä antamasta tällaista asiakirjaa tai tietoa pelkästään sillä perusteella, että

² Ratkaisussa KHO:2002:90 liikesalaisuuksina pidettiin mm. tietoja tuotteiden myyntimääristä, tietoja ja arvioita markkinaosuudesta sekä eräitä tietoja yhtiön tuloista.

Ratkaisussa KHO:12.11.2001/T2803 on puolestaan todettu, että jos asiakirjaa ei anneta salassapitoperusteella (julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohta), viranomaisen päätöksestä pitää käydä ilmi, minkä vuoksi annettujen tietojen tulisi katsoa sisältävän liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

kysymys on julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitetusta yksityisestä liikesalaisuudesta. Julkisuuslaissa säädetyn liikesalaisuuden arvioinnissa ja sitä koskevassa päätöksenteossa viranomaisen on otettava huomioon liikesalaisuuden suojaan tältä osin kohdistuvat rajoitukset erityisesti ympäristötieto³- ja liikesalaisuusdirektiivissä⁴ sekä liikesalaisuuslaissa ja huolehdittava siitä, että oikeus tutustua viranomaisen hallussa olevaan ympäristötietoon voidaan mahdollisimman laajasti toteuttaa myös käytännössä. Liikesalaisuuksien suoja on sopeutettava yhteen oikeutetun yleisen edun kanssa siten, että liikesalaisuus ei vaaranna tai heikennä ympäristötiedon avoimuutta.⁵

Ympäristönsuojelulain 210 §:n säännökset salassapitovelvollisuudesta ja salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 210 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta ja salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta. Säännöksessä määritellään, minkälaisia tietoja on pidettävä julkisina, ja jotka siten välillisesti rajaavat salassa pidettävän tiedon, kuten liikesalaisuuden, ulottuvuutta. Pääsääntöisesti ympäristönsuojelulain mukaista tehtävää suorittavan salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisuuslaissa säädetään. Toiminnan päästö- ja tarkkailutiedot sekä ympäristön laatu tiedot eivät kuitenkaan ole salassa pidettäviä.

Lisäksi julkisuuslaissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä ympäristönsuojelulain mukaisia tehtäviä suorittaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liikesalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista saa luovuttaa valvontaviranomaiselle tai ympäristöministeriölle ympäristönsuojelulain mukaisten tehtävien suorittamiseksi taikka syyttäjälle, poliisille ja Tullille rikoksen selvittämiseksi sekä Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen niin edellyttäessä.

Mitä tarkoitetaan päästötiedoilla ja mitkä jätetiedot ovat julkisia?

Ympäristönsuojelulain 5 §:n määritelmän mukaan päästöllä tarkoitetaan toiminnasta aiheutuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä, johtamista tai jättämistä yhdestä tai useammasta kohdasta suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään.

Jätetiedot ovat lähtökohtaisesti kuormitustietoihin rinnastettavia ympäristönsuojelulain 210 §:ssä tarkoitettuja päästö- ja tarkkailutietoja ja näin ollen siis julkisia. Jätetiedot koostuvat kuitenkin useista eri tiedoista (kuten jätemäärät, jätelajit, jätteen vastaanottajatiedot), minkä vuoksi niiden julkisuusstatusta on syytä arvioida yksityiskohtaisemmin.

Jätetietojen salassapitovaatimuksia perustellaan usein liikesalaisuuksina sen perusteella, että kilpailija voi esimerkiksi jätteiden laadun tai jätteen vastaanottajatiedon osalta arvioida kyseisen yrityksen liiketaloudellista tietoa. Kuten edellä on todettu, julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä ovat sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja ehdottoman salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvasta yksityisestä liikesalaisuudesta. Arvioidessaan ehdottomaksi määritellyn liikesalaisuuden alaa ja laajuutta viranomaisen on kuitenkin otettava huomioon myös yksityisen liikesalaisuuden suojaan kohdistuvat rajoitukset, joista on säädetty julkisuuslain voimaantulon jälkeen.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/943, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2016, julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta.

⁵ Olli Mäenpää, Ympäristötiedon julkisuus ja liikesalaisuuden suoja. Juhlajulkaisu Pekka Vihervuori 1950 – 25/8 – 2020. Suomalainen lakimiesyhdistys 2020.

Salassa pidettäviä ovat myös sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden, ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista. Näiden elinkeinosalaisuutena pidettävien tietojen julkisuus määräytyy julkisuusolettamaan perustuvan vahinkolausekkeen perusteella.

Jättemäärätietoja, kuten saapuva, varastossa oleva ja lähtevä jäte, voidaan pitää julkisina tietoina. Jättemäärätiedot ovat olennaisia toiminnan ympäristönsuojeluvuoroitteen ja haittaa kärsivien oikeuksien toteutumisen valvomiseksi. Jätteiden määrätiedot ovat tärkeitä arvioitaessa ympäristöön kohdistuvaa jätteistä kuormitusta, ja ne ovat myös merkityksellisiä toiminnan volyymin arvioinnissa niin viranomaisille kuin kansalaisillekin. Lisäksi huomionarvoista on, että jättemäärätiedot voivat käydä ilmi ympäristölupapäätöksestä, jossa määritellään jätteet, joita laitos saa vastaanottaa ja varastoida sekä jätteiden enimmäisvarastointimäärät.

Toiminnanharjoittajan on raportoitava kaikki jätteisiin liittyvät tiedot toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle täsmällisesti YLVA-jäteraportoinnin kehittämisryhmän ohjeistamalla tavalla.⁶ Sen lisäksi, että raportoivat jätetiedot ovat olennaisia toiminnan ympäristönsuojeluvuoroitteen valvomiseksi, tarkkojen jättemäärä- ja jätelajitietojen toimittaminen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään on tärkeää myös sen vuoksi, että tietoja hyödynnetään tilastoinnissa, kansainvälisessä raportoinnissa, jätetuollon seurannassa sekä tutkimuksessa.

Myös *jätelajikohtaisia tietoja* voidaan pitää julkisina tietoina. Koska jätteet ovat kuormitustietoihin rinnastettavia päästö- ja tarkkailutietoja, voidaan jätelajikohtaisten tietojen katsoa olevan keskeinen osa päästötietoja. Ne ovat oleellisia tietoja myös jätteistä kuormitustietoa arvioitaessa. Esimerkiksi jätelajeista on pääteltävissä, millaisesta ja kuinka vaarallisesta jätteestä on kysymys. Tieto kunkin jätelajin määrästä tukee niin ikään kuormituksen arviointia. (Vrt. ilmaan menevien päästöjenkin osalta on tärkeää tietää, mitä epäpuhtautta ne sisältävät ja kuinka paljon.) Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa jätelajikohtaiset tiedot toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) liitteen 4 mukaisesti ja YLVA-jäteraportoinnin kehittämisryhmän ohjeistamalla tavalla.

Tiedot laitoksesta toiseen siirrettävän jätteen vastaanottajasta, kuten vastaanottajan nimi, y-tunnus, yhteystiedot ja sijainti, voivat paljastaa jätetuoltoon osallistuvien toiminnanharjoittajien välisiä sopimussuhteita, joita toiminnanharjoittajat saattavat pitää liikesalaisuuksina. Tästä syystä tiedot vastaanottajasta voidaan luokitella salassa pidettäväksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan nojalla. Vastaanottajatiетоjen salassapitoa tulee kuitenkin edellä kerrotun mukaisesti arvioida tapauskohtaisesti, huomioiden myös toiminnanharjoittajien näkemykset salassapitotahdosta. Tiedot vastaanottajasta eivät myöskään ole laitoksen kuormitustietoihin rinnastettavia päästö- tai tarkkailutietoja tai ympäristön laatu-tietoja, eikä niiden salassa pitäminen vaikuta laitoksen toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseen. Tiedot on kuitenkin toimitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, jotta valvontaviranomaisella on mahdollisuus valvoa ympäristöluvan lupamääräysten noudattamista.

Tietoa *jätteen käsittelymenetelmästä* voidaan yleensä pitää julkisena tietona, sillä tiedot laitoksen käsittelymenetelmistä käyvät ilmi laitoksen ympäristöluvasta. Tieto jätteen käsittelymenetelmästä on myös ympäristön kuormituksen arvioinnin kannalta olennaista.

⁶ Linkki: [YLVA-ohje toiminnanharjoittajille jätetietojen raportointia varten 31.3.2020](#) (Huom. Ohjeistusta päivitetään tarpeen mukaan)

Joissakin poikkeustapauksissa laitoksesta toiseen siirrettävän jätteen käsittelymenetelmä voi kuitenkin olla salassa pidettävä tieto, jos sen perusteella on esimerkiksi mahdollista päätellä toiminnanharjoittajien välisiä sopimussuhteita, ja tiedot jätteen vastaanottajasta on syytä salata. Tässäkin tapauksessa tietojen salassapitoa tulee tarkastella tapauskohtaisesti.

Tietojen luovuttamista koskeva päätöksenteko

Asiakirjan laatija, lähettäjä tai asianosainen ei voi viranomaisesta velvoittavasti kieltää asiakirjan tai siinä olevan tiedon antamista tai pyytää tiedon salassapitoa, vaan asiakirjan ja tiedon antamista koskeva päätösvalta kuuluu viranomaiselle, jonka hallussa asiakirja on. Tietojen antamisedellytyksiä on kuitenkin syytä arvioida huolellisesti silloin, kun salassapitoa on pyydetty.

Viranomaisen on huolehdittava, että tiedonsaantia ei rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta, tiedonsaantia ei rajoiteta enempää kuin on suojattavan edun vuoksi tarpeellista, ja että tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti. Tapauskohtaisessa harkinnassa ja ratkaisun tekemisessä noudatetaan hallintolain mukaisia menettelyitä. Tietopyynnön tekijällä on oikeus joko saada pyydetty tiedot tai saada asiasta halutessaan valituskelpoinen päätös, jos viranomainen päättää olla luovuttamatta pyydettyjä tietoja tai ne luovutetaan vain osittain. Päätös on perusteltava asianmukaisesti.

Viranomainen tekee valituskelpoisen päätöksen joko luovuttaa tai olla luovuttamatta tietoja niitä pyytäneelle taholle. Päätöksestä on mahdollisuus valittaa toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen, ja tarvittaessa hakea valituslupaa vielä korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Lopullisen päätöksen tietojen salassapidon kriteerien täyttymisestä tekee siis hallintotuomioistuin.

Jos viranomainen päätyy luovuttamaan salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi tietopyynnön tekijälle tai toiselle viranomaiselle, salassa pidettävien tietojen luovuttamisen osalta viranomaisen on syytä noudattaa erityistä varovaisuutta. Suojaamattomaan sähköpostiyhteyteen liittyvien mahdollisten tietoturvaongelmien vuoksi salattua sähköpostia on syytä käyttää ainakin silloin, kun viesti sisältää salassa pidettäviä tietoja, henkilötunnuksen, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai suurempia määriä julkisia henkilötietoja.⁷

⁷ Oikeuskanslerinvirasto on kiinnittänyt huomiota salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen päätöksessään OKV/96/1/2016, jonka mukaan viranomainen ei voi sisällyttää salaamattomaan sähköpostiviestiinsä salassa pidettäviä tietoja siinäkään tapauksessa, että asiakas olisi itse lähettänyt ne viranomaiselle avoimessa tietoverkossa.